

الدُّنْيَا
وَأَحْسِن
كَمَا
أَحْسَنَ
اللَّهُ
إِلَيْكَ
وَلَا تَبْغِ
الْفَسَادَ
فِي
الْأَرْضِ
إِنَّ
اللَّهَ لَا
يُحِبُّ
الْمُفْسِدِ
10;نَ "Allah'ın sana verdiğinden (O'nun yolunda harcayarak) ahiret yurdunu
gözet, ama dünyadan da nasibini unutma! Allah'ın sana ihsan ettiğ gibi, sen de
(insanlara) iyilik et. Yeryüzünde bozgunculuğ arzulama. Şüphesiz ki Allah,
bozguncuları sevmez." (Kasas, 28/77) “Çalışmanın daima İslâm Dini'nin
istediğ meşru yolda olması gerektiğ hatırlatılır. مَّن
كَانَ
يُرِيدُ
الْعَاجِلَة
14; عَجَّلْنَا
لَهُ فِيهَا
مَا نَشَاء
لِمَن
نُّرِيدُ
ثُمَّ
جَعَلْنَا
لَهُ
جَهَنَّمَ
يَصْلاهَا
مَذْمُوماً
مَّدْحُوراً {18}
وَمَنْ
أَرَادَ
الآخِرَةَ
وَسَعَى
لَهَا
سَعْيَهَا
وَهُوَ
مُؤْمِنٌ
فَأُولَئِكَ
كَانَ
سَعْيُهُم
مَّشْكُوراً
“18- Her kim peşin isterse, dünyada ona, istediğimiz kimseye, dilediğimiz kadarını
peşin veririz. Sonra ona cehennemi hazırlarız; kınanmış ve (rahmetimizden) kovulmuş olarak

yoğrulur." Hem dünya hem de ahiretimizi kazandırması bakımından zaman ¸ok değerlidir. Dünya işlerinin zamanlamasını iyi yapamayan, madde plânında ¸ok şey kaybedecektir ki, bunların telafisi mümkün değildir. Kur'an-ı Kerîm'in ve Hz. Peygamber'in öngördüğü şekilde, kendisine emânet olarak verilen ömür sermayesini gerektiği gibi harcamayan insan ise, sürekli bakımından bir yerde dünyanın devamı olan ahiret hayatını da kaybetmiş olacaktır ki, bu ger¸ekten büyük bir kayıptır, ebedî hüsrandır. Hatta bu hususta "vakit nakittir" atasözü vaktin önemini belirtme konusunda yetersiz kalmaktadır. Çünkü vakit nakit kazandırır ama nakit vakit kazandırmaz. Bilhassa eğitim ve öğretimlerini sürdüren gen¸ler, gerektiğinde bütün sıkıntılara, fedakârılıklara göğüs gererek zamanlarını ¸alışarak değerlendirme hususunda katiyen taviz vermemelidirler. Ve ileride verim elde etmek isteyen herkes şunu iyi bilmelidir: "Sen bugün zamanını nerede ve nasıl kullanırsan, zaman da seni yarın orada ve aynı şekilde kullanacaktır." Bir İngiliz şairi olan Milton: "Saatler kanatlıdır ve zamanın sahibine u¸arlar" der. Zamanın sahibi Allah'tır. Bütün organlar da olduğu gibi o da Allah katında bizim kendimizi nerede ve ne şekilde ge¸ireceğimizi haber vererek, bu konuda şahadet edecektir. Yaşanan ve giden zamanı geri getirmek imkânsızdır. Öyeyse Rasûlullah'ın bu hadisini göz önünde bulundurarak, bize emanet olarak verilen zamanı en iyi ve dengeli şekilde kullanarak, en verimli ¸alışmalarla değerlendirerek, ge¸irmek ve en güzel haberlerle uğurlamak her Müslümanın görevi olmalıdır. Bir hadîs-i şerifte buyurulduğuna göre Allah, ihlâs ve samimiyetle yapılan işlerin, ¸alışmaların ve iyilik yapılarak ge¸irilen zamanın ürünlerini, biriktirme ve üretme konusunda, bir seyisin pek narin ve nazik olan tayları koruma ve büyütmede gösterdiği ihtimamı gösterecektir. Hz. Peygamber zamanı meşru kazan¸la ge¸irmeyi nafile ibadet kabul etmiştir. Ama bu ger¸eği sahâbe arasında yerleştirmesi de kolay olmamıştır. Bir gün sahâbîlerle oturmuş sohbet ediyorlardı. Bu sırada bir gen¸ erkenden kalkmış biraz ileride elinde kasma kürek ¸alışıyordu. Ashabdan bazıları: "Yâ Rasûlallah! Ne olurdu şu gen¸ burada sohbette bulunsa da Allah yolunda mesai sarfetmiş olsa" dediler. Resulullah bunun üzerine şöyle buyurdu: "Böyle söyemeyin, eğer o gen¸ insanlara el a¸mamak, onlardan müstağni olmak, ¸oluk ¸ocuğunun nafakasını kazanmak i¸in ¸alışıyorsa Allah yolundadır. Yaşlı ve zayıf düşmüş anne-babasına yardımcı olmak, onların ihtiya¸larını gidermek i¸in ¸alışıyorsa Allah yolundadır. Ancak o, din kardeşlerine karşı mal ¸oğaltmak ve övünmek i¸in ¸alışıyorsa şeytan yolundadır." (Beyhakî, Sünen, VII, 479; Taberânî, Kebîr, XIX, 129; Sağîr, I, 60) Allah'ın bize yüklemiş olduğu her türü dünya ve ahiret işinin, O'nun emri olduğu i¸in yine O'nun rızasına uygun olarak yapılmasının daima nafile birer ibadet olduğu bilinen bir husustur. Yine bir hadis meali şöyedir: "İnsanlara yüzsuyu dökmemek ve izzet-i nefsinin korumak i¸in ¸alışan ve helâl rızık kazanan bir kimse kıyamet gününde yüzü ayın ondördü, yani dolunay gibi gelecektir. Ama başkalarına karşı övünmek, gösteriş yapmak i¸in ¸alışan ve dünya malı elde eden ise gazab-ı ilâhiye uğramış olarak Allah'a kavuşacaktır." (İbn Ebî Şeybe, Musannef, VII, 6; Mişkât, nr. 5207; Kenzül-Ummâl nr. 9245; Hilyetül-Evliyâ, III, 110; VIII, 215.) Bu ve önceki hadislerin vermek istediği mesaj, daima ¸alışmak ve kazanmak. Ama samimiyetle, ihlâsla... Hz. Peygamber her fırsatta ¸alışma ve kazanmayı teşvik etmiştir: "Korkak ve ¸ekingen tacir mahrum, cesur tacir ise merzuktur."

(Suyucir; Cem'u'l-Cemacirc;vi, nr. 10344; Kenzuuml;'l-Ummacirc;l, nr. 9293; el-'Aclucirc;nacirc;, Keşfuuml;'l-Hafacirc;, I, 349) #1593;#1614;#1606;#1618; #1571;#1614;#1576;#1616;#1609; #1587;#1614;#1593;#1616;#1610;#1583;#1613; #1593;#1614;#1606;#1616; #1575;#1604;#1606;#1617;#1614;#1576;#1616;#1609;#1617;#1616; #1602;#1614;#1575;#1604;#1614; « #1575;#1604;#1578;#1617;#1614;#1575;#1580;#1616;#1585;#1615; #1575;#1604;#1589;#1617;#1614;#1583;#1615;#1608;#1602;#1615; #1575;#1604;#1571;#1614;#1605;#1616;#1610;#1606;#1615; #1605;#1614;#1593;#1614; #1575;#1604;#1606;#1617;#1614;#1576;#1616;#1610;#1617;#1616;#1610;#1606;#1614; #1608;#1614;#1575;#1604;#1589;#1617;#1616;#1583;#1617;#1616;#1610;#1602;#1616;#1610;#1606;#1614; #1608;#1614;#1575;#1604;#1588;#1617;#1615;#1607;#1614;#1583;#1614;#1575;#1569;#1616; ». "Doğru ve kendine güvenilir tüccar, yarın kıyamet günü peygamberler, sıddicirc;kler ve şehitlerle haşır onulacaktır." (Tirmizicirc;, Büyu', 1252) "Helacirc;l kazanccedil; temin etmek iccedil;in ccedil;alışmak cihattır." (Kudacirc;acirc;, Müsnedu's-Şihacirc;b, I,83 nr. 56) #1593;#1614;#1606;#1616; #1575;#1604;#1618;#1605;#1616;#1602;#1618;#1583;#1614;#1575;#1605;#1616; #1576;#1618;#1606;#1616; #1605;#1614;#1593;#1618;#1583;#1616;#1610;#1603;#1614;#1585;#1616;#1576;#1614; #1575;#1604;#1586;#1617;#1615;#1576;#1614;#1610;#1618;#1583;#1616;#1609;#1617;#1616; #1593;#1614;#1606;#1618; #1585;#1614;#1587;#1615;#1608;#1604;#1616; #1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1616; -#1589;#1604;#1609; #1575;#1604;#1604;#1607; #1593;#1604;#1610;#1607; #1608;#1587;#1604;#1605;- #1602;#1614;#1575;#1604;#1614; « #1605;#1614;#1575; #1603;#1614;#1587;#1614;#1576;#1614; #1575;#1604;#1585;#1617;#1614;#1580;#1615;#1604;#1615; #1603;#1614;#1587;#1618;#1576;#1611;#1575; #1571;#1614;#1591;#1618;#1610;#1614;#1576;#1614; #1605;#1616;#1606;#1618; #1593;#1614;#1605;#1614;#1604;#1616; #1610;#1614;#1583;#1616;#1607;#1616; #1608;#1614;#1605;#1614;#1575; #1571;#1614;#1606;#1618;#1601;#1614;#1602;#1614; #1575;#1604;#1585;#1617;#1614;#1580;#1615;#1604;#1615; #1593;#1614;#1604;#1614;#1609; #1606;#1614;#1601;#1618;#1587;#1616;#1607;#1616; #1608;#1614;#1571;#1614;#1607;#1618;#1604;#1616;#1607;#1616; #1608;#1614;#1608;#1614;#1604;#1614;#1583;#1616;#1607;#1616; #1608;#1614;#1582;#1614;#1575;#1583;#1616;#1605;#1616;#1607;#1616; #1601;#1614;#1607;#1615;#1608;#1614; #1589;#1614;#1583;#1614;#1602;#1614;#1577;#1612; ». Kişinin elinin emeğiyle yediğinden daha temiz bir şey yoktur. Kişinin kendi nefesine, ehline, ccedil;ocuklarına ve hizmetinde ccedil;alışanlarına verdiğiinden daha hayırlı bir sadaka yoktur. (İbn Mace, Ticarat, 2221) "Kazancın en temiz ve güzeli kişinin kendi eliyle elde ettiği kazanccedil; iş ve

hileden, hainlikten uzak meşru alış-veriştir." (İbn Ebî Şeybe, Musannef, XIV, 196; Ahmed İbn Hanbel, Müsned, VI, 31, 42,127, 193, 220) "Dünya işlerinizi ıslah edip yoluna koyunuz, ahiretinizi de ihmal etmeyip onun için çalışınız." (İbn Mâce, nr. 2142; Beyhâki, Sünen, V, 264; Müstedrek, II, 3) Hz. Peygamber bu hadisleri ile de dünya-ahiret dengesinin kurulmasını temine çalışmaktadır. Resulullah, durmadan çalışmaya, kazanmaya, ilerlemeye teşvik etmekle kalmamış, bilakis helâl kazanç elde etmek için çalışmak her Müslümana farzdır." buyurarak kendisine inananları ve bağlananları daima çalışmakla yükümlü kılmış ve çalışmayı ibadet kabul etmiştir. Hayatta öyle kimseler görülüyor ki, bunlar meslek edindikleri işlerden ziyade, edinmedikleri konularla ilgilenmekte ve bu hususta ilerlemektedirler. Böylece branş veya meslek seçiminde yapılan geçmiş hataların cezasını ömürleri boyunca çekmektedirler. Onun için ilk ve taze yetenekler üzerinde inceden inceye tetkikler yapmadan ve bu hususta uzmanların görüşlerini almadan meslek belirlemesine gidilmemelidir. Hz. Peygamber tarafından buyurulan:

قَالَ
رَسُولُ
للّهِ صَلَّي
اللّهُ
عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ:
مَنْ أصَابَ
مِنْ شَيْءٍ
فَلْيَلْزَمْهُ "Kim herhangi meşru bir şeyde rızıklandıysa onu yapsın, mesleğini sevsin ve bu konuda ilerlesin" (Kenzü'l-'Ummâl, nr. 9286) hadisi titizlikle kabiliyete göre seçilmiş meslekte sebata işaret etmektedir. Bu vesile ile Allah Resûlünün hadis literatüründe yer alan şu iki sözlerine de işaret edelim: "Ekiniz, biççiniz, ziraatla meşgul olunuz. Çünkü ziraat bereketli ve güzel bir meşgaledir." (Kenzü'l-'Ummâl, nr. 9348) "Kim bir ağaç dikerse, o ağaçtan insanlar ve Allah'ın yarattığı diğer canlılar faydalandığı sürece, bu ağaç, sahibi için sadaka-i cariyedir." (Buharî Sahîh, Edeb 27; Hars 1; Müslim, Sahîh, Müsâkat 2, Zer'7; Tirmizî, Sünen, Ahkâm 40; Dârimî, Sünen, Büyû' 67; Ahmed İbn Hanbel, Müsned, III, 147, 192, 229, 243; krş. S. Ateş, Tefsir, I, 465-466.) Şu son hadis ve benzerleri ağaç yetiştirmek için çalışmanın, ağaç diken, onları titizlikle koruyanların ne büyük sevap kazanacaklarını açıkça ortaya koyuyor. Ya ormanlarımızı acımasızca, cahilce tahrip ederek hem bu devamlı ecirlere engel olanlara, hem üikenin tabiî servetine, tabiî ve sıhhî varlığına suikastta bulunanlara ne diyelim! Onlar bilerek veya bilmeyerek vatana düşmanlık ve Allah ile sevgili Peygamberine isyan eden insanlardır. Ağaç, yeşillik sevgisini gönüllerde bir insan gibi yerleştirmek en kutsal görevlerimizden olmalıdır ve bu elbette büyük bir ibadettir. Şimdi konumuzla ilgili birçok hadis içerisinden bazılarını aldığımız İslâm prensiplerinden hangisi tembelliği, geriliği emretmekte; hangisi çalışmaya ve kazanmaya, ilerlemeye engeldir! Biraz da çalışma ve çalışkanlığın ta zıddı olan tembellik hastalığı üzerinde duralım. Rasûlullah'ın en başta gelen görevlerinden birisi de mü'minleri tembellik denilen hastalıktan kurtarmaya çalışmak olmuştur. Tembellik, fertler için olduğu kadar toplum ve millet için de büyük bir hastalıktır. Hem de bulaşıcı bir hastalıktır. Allah korusun bir

kimse tembelliğin kısıncasına bir yakalanırsa, onun tarafından bir morfinlenirse, bu kimsenin kendisini kurtarması için büyük bir ¸aba ve irade gücüne ihtiyacı olacaktır. ¸nkü "tembellik baldan daha tatlıdır." denmiştir. İnsan için tembellik, sürekli olarak yanından ayrılmayan düşmandır. Kaynağı nefistir. Nefsin, sadece tembellik değil, insan için her konuda hazırladığı tuzaklarına düşmemek için, onunla sürekli olarak mücadele etmek şarttır. Onu azmin, iman ve iradenin kısıncasında tutmalıdır. "Nefisle mücadele ederek, ona yenilmemek en büyük cihat" (Tirmizî, Sünen, Fedâcîl-İ-Cihâd, 2; Ahmed İbn Hanbel, Müsned, VI,20, 22) kabul edilmiştir. Tembellik, ¸nce insanın ¸alışma ruhunu ¸ldürür, azmini kırar. Onu ¸mitsizliğe iter. Esas felâcîket ¸mür sermayesinin yitirilmesi, ¸alışma saatlerinin heder edilmesidir. Bütün tembellerin yol a¸tığı zaman israfının, kaybettikleri iş saatlerinin kendilerine, ailelerine ve ¸keye neye mal olduğunu hesap etmek herhalde zor olmayacaktır. ¸alışan ve kazanan ise mutludur, huzurludur, vicdanen müsterihtir. Allah'ın kendisine lüffettiği sağlık, zaman, akıl, düşünce ve bilgiyi yerli yerinde kullanarak bunlardan faydalanmasını bildiği için, Yaradana karşı şükrünü ifade etmiştir. Tembel, güç¸süzdür, moralsizdir, tatminsizdir ve yoksuldur. Fakirliği meslek haline getirmiştir. Resülüllah bu miskin ruha ve bu ruhun sahibine karşıdır. O'nun yoksullara yakın olması, onlara yardımı her vesile ile teşvik etmesi, onları himaye etmesi, korumaya ¸alışmasındandır; yoksa fakirliği teşvik etmesinden değildir. Nice insan ¸alışmak istediği halde iş bulamayabiliyor. Yaşlılık, hastalık, sakatlık ve bunlara benzer sebeplerle ¸alışamayabiliyor. Bunların zekâcî, sadaka ve yardımlarla kollanması gerekir. Ancak halkın, başkalarının sırtından asalak olarak ge¸inmeye ¸alışanlara, tembelle yardım etmesi, dengeyi bozmak, su¸larına ortak olmak demektir. Resülüllah tarafından süylendiği iddia edilen ve bazı eserlerde yer alan "el-fakru fahrîcî;" (el-Aclîcî, Keşfu'l-Hafa, II, 87) süzüne hadis ana kaynaklarında rastlamak veya onu Hz. Peygamber'e ulaştırarak senedi tespit etmek mümkün değildir. Bu süzü delil olarak fakirliği ¸vmek, bunun efendimizin yolu olduğunu sanmak kesinlikle yanlışlıktır. Bu, dinin ve sünnetin ruhuna aykırıdır. Bütün insanlar Allah'a güre fakirdir, "el-fukarîcî; ilallah"dır. O'na muhta¸tir. (Fatır, 15; Muhammed, 38) Ama yoksulluğu prensip haline getirerek mecbur kalmadık¸a başkalarına muhta¸ olmamalıdır, olmamaya ¸alışmalıdır. Hz. Peygamber: "Seyahat edin, ticaret yapın, hem sağlıklı hem de zengin olursunuz, maddi kazan¸ elde edersiniz." (Kudâcîcî, Müsnedü'ş-Şihâcî;b, I, 364 nr. 403; el-Aclîcî, Keşfu'l-Hafâcî;, I, 539 nr. 1455) buyurmuştur. Yine Ahmed İbn Hanbel'in Müsned'indeki bir hadisten ¸ğrendiğimize güre de "Allah Resülünün arkadaşları kara, deniz demeden seyahat ediyorlar, ticaret yapıyorlar, bağ ve bah¸elerde ¸alışıyorlardı." İslâcî;m'in ilk dünemlerinde de Müslümanlar, inan¸ları, ¸alışmaları ve azimleri sayesinde Roma'nın 800 senede yaptığını 80 senede yapmışlardır. Hz. ¸mer, "Sakin ola ki sizden hi¸biriniz Allah'ım bana rızık ver, yiyecek bir şeyler günder diye dua ederek rızık temini için ¸alışmaktan geri durmayın. Siz pekîcî; bilirsiniz ki gükten ne altın yağar ne de gümüş." "Ailemin, ¸oluk ¸ocuğumun rızıkını temin etmek için alışveriş yaparken ¸imün bana geldiği yer, en sevdiğim mahaldir" süzü yine büyük halife, adâcî;leti, hakkaniyeti ile dünyaya ¸ salmış olan Hz. ¸mer'e aittir. "Cuma günü iş yapılmaz" şeklinde yanlış inan¸ yıllarca halkımız ¸zerinde menfi tesir yapmıştır. Halbuki bu konudaki ayet-i kerime gayet a¸ıktır: يَا

مَنْ سَأَلَ
النَّاس
تَكَثُّراً
فَإِنَّمَا
يَسْأَلُ
جَمْراً ،
فَلْيسْتَكْث
04;َّ أَوْ
لِيَسْتَكْث
16;رْ قِ
قِيَسْتَكْث
16;رْ قِ
gerçekte kor istiyor demektir. Artık ister az, ister çok dilensin.”(
Müslim, Zekât 105.) buyurmuşlardır. Görüldüğü üzere
Resulullah bu hadisleri ile Müslümanların daima çalışarak, ellerinin emeklerini
yemeleri gerektiğini ifade buyurmuş, tembelliği ve dilencilliği kötülemiştir. İslâm
Dini kadar insanlara benliğini, izzet-i nefsinin ve şerefini koruma yollarını öğreten hiçbir
din, hiçbir sosyal kurum yoktur. İslâm'a göre bir milletin bağımsızlığı, toplumun
şeref ve namusu ne kadar kutsal ise, bir insan da o derece saygı ve şerefe lâyık yüce
bir varlıktır. Herkes bu ilâhî emaneti korumakla görevlidir. Bunun içindir ki,
bütün insanlara, bütün fazilet yolları gösterilmiştir. Her
kötülük insanın benliğinden, şerefinden bir parçasını giderir... Fakat yine
de diğer faziletlerini değerlerini koruyabilir. Meselâ bir sarhoşun sarhoşluğu dışında yine de
şerefli ve sevimli bir varlığı vardır. Fakat insanın dinî haram ve yasaklar arasında
bütün şerefini, izzet-i nefsinin silip süpüren yegâne bir haram varsa o
da gereksiz ve ihtiyaçsiz olduğu halde dilencilik zilletine düşmesidir. El açmak,
boyun eğmek, bir insan için üstünde taşıdığı şeref ve itibarın zevalini ilan
etmekten başka birşey değildir. Bunun için yoksullara, acizlere yardımı şiddetle tavsiye ve
emreden dinimiz aynı zamanda ihtiyacı olmaksızın istemeyi ve dilenmeyi de kesinlikle yasak
etmiştir. Dilenmek gibi çirkin hareketten ümmetini korumaya ve bundan
uzaklaştırmaya çalışan Resûlüllah onları daima çalışmaya teşvik etmiş
ve tembellik denilen yüz karasından kurtarma çabasını içinde bulunmuş ve
şöyle buyurmuştur... قالَ
رسولُ اللَّه
صَلّى اللهُ
عَلَيْهِ
وسَلَّم : ل
لأَنْ
يَأْخُذَ
أَحَدُكُم
أَحبُلَهُ
ثُمَّ
يَأْتِيَ
الجَبَلَ ،
فَيَأْتِيَ
بحُزْمَةٍ
مِن حَطَبٍ
عَلى
ظَهِرِهِ
فَيَبيعَهَا

، فَيَكُفَّ
اللَّه بها
وَجْهَهُ ،
خَيْرٌ لَهُ
مِنْ أَن
يَسأَلَ
النَّاسَ ،
أَعطَوْهُ
أَوْ
مَنَعُوهُ ه "Allah
Teâlâ'ya yemin ederim ki, sizden birinizin organını alıp, arkasında dağdan odun
yüklenerek getirmesi ve onu satıp geçinmesi, bir zengine gelerek sadaka
istememesinden çok daha hayırlıdır. Kimbilir o da eğer verirse minneti altına girersin,
vermezse zillet ve mahrumiyet içinde kalırsın." (Tacrîd Terc. VI, 95.)
Görüldüğü üzere Resûlüllah, insana,
Müslümanlara, çalışmamanın, tembelliğin maruz bırakacağı bu onur kırıcı
durumundan kurtulmanın yollarını göstermiştir. O'nun (s.a.s.) tarafından konuyla ilgili olarak
dikkate sunulan bir diğör ikazı da şöyledir: "Benim hakkınızda korktuğum şu
dör şeyden siz de sakının: 1- Şişmanlık, 2- Çok uyumak, 3- Tembellik, 4- İman
zayıflığı." (Suyûtî, Cem'u'l-Cemâvi', 832) Dikkat edilirse, bu rahatsızlıkların her biri
peşinden gelenin sebebi durumundadır. Vaazımızı Sevgili Peygamberimiz'in şu duasıyla bitirelim:
 "Allah'ım, fakirlikten, açlıktan, zelil ve hakir olmaktan, zulmetmekten ve
zulme uğramaktan sana sığınırım." (Nesâî, VIII, nr. 5460, 5462; Ahmed İbn Hanbel,
Müsned, II, 305, 325, 254; Beyhakî, Sünen, VII, 12; Mişkât, nr. 2467)

[islam ve Hayat.Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)